

УДК 1(091):167.2

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2025.2.23>**Соболєвський Павло Андрійович**

кандидат філософських наук,

докторант кафедри історії філософії

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

вул. Володимирська, 64/13, Київ, Україна

orcid.org/0009-0002-6894-7244

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ ПОВСЯКДЕННОЇ МОВИ: ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНИЙ ПІДХІД

Актуальність проблеми. Починаючи з 1970-х років, інтерес до філософії повсякденної мови суттєво зменшився, що зумовлено розвитком семантичних теорій, які запропонували нові способи аналізу значень мовних виразів. Внаслідок цього філософія повсякденної мови поступово втратила свою провідну позицію у філософських дискусіях і набула статусу переважно історичного руху. Проте ця ситуація потребує додаткового аналітичного осмислення, зокрема в контексті можливості оновлення її методологічного потенціалу.

Мета статті. Перевірити, чи філософія повсякденної мови має значний евристичний потенціал, що сприяє підвищенню прозорості філософських понять і проблем, а також дає змогу точніше інтерпретувати мовні вирази у контексті їх повсякденного вживання. Водночас залишається відкритим питання, чи є певні знання, що формуються в межах цієї філософії, релевантними для застосування у звичайних, нефілософських обставинах.

Методи дослідження. У межах цього дослідження здійснено критичний огляд застосування філософії повсякденної мови з акцентом на виявлення конструктивних і проблемних аспектів її сучасної рецепції. З метою переосмислення парадигми було використано пояснювальний та діалектичний підходи, що дозволило охопити як історичні, так і аналітичні виміри проблематики. Збір даних здійснювався шляхом кабінетного дослідження, зокрема через аналіз архівних матеріалів, бібліотечних фондів і наукових баз даних. Зібрані матеріали було піддано якісному аналізу з метою виявлення ключових тенденцій у трансформації філософії повсякденної мови.

Результати. На підставі проведеного аналізу у дослідженні запропоновано оновлену версію філософії повсякденної мови, яка орієнтується на використання експериментальних методів у вивченні значень. Такий підхід дає змогу не лише зберегти спадщину класичної філософії повсякденної мови, а й адаптувати її до вирішення сучасних філософських і лінгвістичних завдань.

Ключові слова: сучасна філософія, аналітична філософія, філософії повсякденної мови, експериментальна філософія повсякденної мови.

Вступ. Історичний розвиток аналітичної філософії у XX столітті супроводжувався глибоким інтересом до проблеми лінгвістичного значення, що стало центральною метою філософських досліджень. У межах цього підходу мова розглядалася не лише як засіб комунікації, а й як інструмент для виявлення та вирішення філософських проблем, що проявляються у її повсякденному вживанні. Як зазначає професор Вашингтонського університету П. Франко (Paul Franko), аналітичні філософи прагнули окреслити межі та функції лінгвістичного значення, зокрема через уважне дослідження мовної практики. Філософ зазначає: «Зокрема, я стверджую, що методологічна рекомендація філософів повсякденної мови щодо аналізу фактичної лінгвістичної практики впливає на кілька відомих критичних зауважень дедуктивно-номологічної моделі наукового пояснення, і що ці критики пов'язані з історичним поворотом у філософії науки» [7? р. 77]. На цьому ґрунті постала лінгвістична філософія, яка охоплює дві основні традиції – логічний позитивізм і філософію повсякденної мови (далі – ФПМ).

Витоки ФПМ тісно пов'язані з діяльністю представників Віденського кола, таких як М. Шлік (M. Schlick, 1882–1936), Р. Карнап (R. Carnap, 1891–1970) і К. Поппер (K. Popper, 1902–1994), які прагнули розробити логічно послідовну методологію аналізу мови. Центральною фігурою

в цьому контексті залишався Л. Вітгенштайн (L. Wittgenstein, 1889–1951), чия праця *Філософські дослідження* започаткувала новий напрям у розумінні логіки, мови та їхнього зв'язку з дійсністю. Пізні ідеї Л. Вітгенштайна, зосереджені на мовних іграх, правилах уживання та контекстуальній природі значення, стали методологічною основою для ФПМ. Окрім того, суттєвий внесок у розвиток цього напрямку зробили британські філософи, зокрема представники Оксфордської та Кембриджської шкіл, які сприяли поширенню ідей ФПМ у філософському дискурсі другої половини XX століття.

Попри широке застосування ФПМ у філософському аналізі, деякі концептуальні припущення залишаються складними для вираження засобами повсякденної мови. А.Алсааві (Ali Alsaawi) зокрема зазначав: «Онтологічна прихильність, що стосується припущень про існування певних сутностей, часто виявляється імпліцитною й невираженою, що ускладнює її формалізацію в межах природної мови» [1 р.163]. Аналогічні труднощі виникають при спробах висловити епістемологічний скептицизм, який підважує можливість достовірного знання, суперечачи повсякденним припущенням про істинність і пізнання. Не менш складними для вираження є концепти феноменології, з її фокусом на суб'єктивності свідомості, та екзистенціалізму, який акцентує на індивідуальній свободі та ідентичності.

Таким чином, обмеження повсякденної мови як інструменту філософського аналізу зумовлюють методологічні виклики. Для широкої аудиторії, що прагне знайти лексико-семантичні значення філософських термінів, ці виклики можуть здаватися непереборними. Л. Вітгенштайн зазначав у «Філософських дослідженнях» (1958): «Логіка не розглядає мову – чи мислення – у тому сенсі, в якому природнича наука розглядає природне явище, і найбільше, що можна сказати, це те, що ми конструємо ідеальні мови» [12 р. 380]. Водночас філософи та дослідники, які працюють у межах семантики і прагматики, продовжують розвивати підходи до аналізу повсякденної мови як джерела для концептуального прояснення.

Сучасні дослідження у сфері ФПМ зберігають методологічну актуальність, зокрема в аспектах, пов'язаних із конструктивними та критичними інтерпретаціями. Особливу увагу сьогодні приділено аналізу так званих «порушень за замовчуванням» – ситуацій, коли вживання мовних виразів не відповідає очікуваним нормам, що відкриває нові можливості для міжлінгвістичних та міждисциплінарних досліджень. Ці дослідження підкреслюють важливість включення лінгвістичних, когнітивних та культурних факторів у філософський аналіз повсякденної мови як інструменту концептуального прояснення і критики.

Мета та завдання. Перевірити, чи філософія повсякденної мови має значний евристичний потенціал, що сприяє підвищенню прозорості філософських понять і проблем, а також дає змогу точніше інтерпретувати мовні вирази у контексті їх повсякденного вживання. Водночас залишається відкритим питання, чи є певні знання, що формуються в межах цієї філософії, релевантними для застосування у звичайних, нефілософських обставинах.

Методи дослідження. У межах цього дослідження здійснено критичний огляд застосування філософії повсякденної мови з акцентом на виявлення конструктивних і проблемних аспектів її сучасної рецепції. З метою переосмислення парадигми було використано пояснювальний та діалектичний підходи, що дозволило охопити як історичні, так і аналітичні виміри проблематики. Збір даних здійснювався шляхом кабінетного дослідження, зокрема через аналіз архівних матеріалів, бібліотечних фондів і наукових баз даних. Зібрані матеріали було піддано якісному аналізу з метою виявлення ключових тенденцій у трансформації філософії повсякденної мови.

Результати дослідження. Філософія повсякденної мови (ФПМ), що постала як напрямок у середині XX століття, від початку свого формування викликала численні дискусії щодо своєї обґрунтованості, методологічної придатності та релевантності в межах аналітичної традиції. Незважаючи на її важливу роль у переорієнтації філософської уваги на реальні мовні практики, критика ФПМ залишалася сталою протягом кількох десятиліть. Зокрема, сучасні дослідники вказують на обмежену здатність цієї філософської парадигми реагувати на абстрактність та технічність сучасної аналітичної філософії Г. Капелен (H. Cappelen) М. Макківер (M. McKeever),

Р. Далман (R. Dahlman), Н. Гансен (N. Hansen). У цьому контексті ФПМ прагне дослідити, якою мірою повсякденна мова здатна забезпечити ефективне комунікативне взаєморозуміння без втрат змісту, що спричиняються її неоднозначністю. Як зазначає С. Паркер-Райан (S. Parker-Ryan): «ФПМ відкидає твердження Айєра та позитивістів про те, що повсякденна мова затьмарює реальність або є якимось чином менш ідеальною (навіть для нібито суворо фактичного її представлення)» [10 р.125]. Філософські труднощі часто виникають через нестандартне або невідповідне вживання мовних конструкцій, що породжує метафізичні дилеми внутрішнього характеру.

Однак, попри свій внесок у структурування філософського мислення, ФПМ зазнала критики через властиві повсякденній мові риси – розмитість, неточність, контекстуальну залежність, які, на думку окремих дослідників, унеможливають створення строгої філософської аргументації. Б. Де Месель (De Mesel) зазначає: «Перевага такого підходу полягає в тому, що не виникає проблема фальсифікації: об'єкт дослідження (фактичне мислення та використання мови) не вважається простішим чи точнішим, ніж він є насправді. Недоліком є те, що втрачаються ідеали простоти та точності, а разом з ними ідея філософських методів як методів логіки» [5 р.178]. Крім того, вказувалося на брак уваги до соціокультурних і історичних чинників, які формують мовні практики, що обмежує здатність ФПМ запропонувати цілісну концепцію знання і логіки. У цьому аспекті вартим уваги є також міжлінгвістичний експериментальний підхід, реалізований Є. Фішером (E. Fischer), що досліджував особливості використання спростовних замовчувань серед носіїв англійської, німецької та японської мов. Результати продемонстрували як спільні риси, так і структурні відмінності у висновках, що підтверджує залежність лінгвістичних практик від граматичних та культурних особливостей. Відтак, питання валідності ФПМ у контексті сучасної філософії залишається відкритим, особливо у зв'язку з її здатністю або нездатністю долати межі між буденною мовною практикою і формалізованим філософським аналізом.

Дискусія між прихильниками ідеальної мови та адептами повсякденної мови має давню історію та концептуальну глибину. Обидві традиції визнають мову об'єктом філософського аналізу, проте розходяться у своєму розумінні природи мовного значення. Філософи ідеальної мови трактують значення як функціональну та репрезентативну структуру, яка відображає логічну форму реальності, тоді як філософи повсякденної мови виходять із того, що значення породжується вживанням у контексті реальної комунікації. Відповідно, філософія ідеальної мови передбачає створення уніфікованої формальної системи з чіткою синтаксичною та семантичною структурою, яка мала б замінити розмитість і багатозначність повсякденного мовлення. Е. Геллер (E. Gellner) зазначав: «Це означає, серед іншого, що воно дотримується правила «одна річ, одне ім'я»; жодні дві речі не можуть мати однакову назву, а також не можна давати дві назви одній речі» [8 р. 235]. Навпаки, ФПМ апелює до досвіду повсякденного мовного вжитку, обґрунтовуючи, що філософське розуміння не потребує ідеалізації, а натомість вимагає уважного аналізу реальних практик комунікації. Таким чином, структура філософії повсякденної мови не лише моделює способи мислення, а й репрезентує сам спосіб буття мови як феномена людської діяльності.

У цьому контексті заслуговує на особливу увагу постать Л. Вітгенштайна – одного з ключових теоретиків ФПМ, чий інтелектуальний шлях ілюструє перехід від формалізму до контекстуалізму в розумінні мови. У своїй ранній праці *Логіко-філософський трактат* (*Logisch-philosophische Abhandlung*, 1921) він розробив модель мови як логічної системи, в якій значення збігається з референцією. Проте в *Філософських дослідженнях* (*Philosophical Investigations*, 1953) Л. Вітгенштайн здійснив радикальний перегляд своїх попередніх поглядів, заперечивши жорстку структуру мови і наголосивши на її динамічності, контекстуальності та функціональності у мовних іграх. Його підхід до аналізу мови через опис практик і смислових трансформацій у мовленнєвому вжитку позначив новий етап у розвитку філософської методології. Згідно поглядів Л. Вітгенштайна, філософське розуміння мови не полягає в її абстрактній реконструкції, а в описі тих умов, за яких висловлювання набувають значення у конкретному життєвому контексті.

Таким чином, філософія повсякденної мови утвердилася як альтернативний підхід до формалізованих моделей мови, водночас зазнаючи як методологічного перегляду, так і емпіричного оновлення. Вона не пропонує універсальної теорії мови, але надає ефективний інструментарій для розуміння значення, комунікації та філософських ускладнень, що виникають у межах буденного мовного досвіду.

На цьому тлі виникає важлива диференціація між науковою та повсякденною мовою, яку можна охарактеризувати через припущення, що носії мови здатні використовувати мовні вирази у спосіб, який може суперечити їх усталеному значенню. Р. Рід (R. Read) зазначав: «Якщо філософ використовує слово в «розширеному» значенні, як це, звісно, нерідко робить сам Вітгенштайн, то він має взяти на себе повну відповідальність за таке використання» [11 р. 74]. Саме в цій площині Л. Вітгенштайн вбачає завдання філософії – не конструювати нові теорії значення, а уважно розглядати, як мовні вирази функціонують у контексті їх реального вживання. Таким чином, філософія мови у його розумінні – це не система доктрин, а метод аналізу, який спрямований на прояснення змісту через емпіричне занурення у мовну практику.

У цьому контексті А. Аврамідес (A. Avramides) пропонує три підходи до розуміння лінгвістичної філософії: по-перше, як філософського руху, який наполягає, що значення понять є похідним від мовної практики; по-друге, як філософського методу в межах аналітичної традиції, який не прагне встановлювати жодної доктрини, а лише застосовує специфічні аналітичні стратегії; і по-третє, як терміна, що використовується радше критиками, ніж самими представниками цього напрямку. Вона зазначає: «Усі три наведені вище характеристики філософії звичайної мови (ФЗМ) виявляють один її важливий аспект: перша визначає мову – або лінгвістичну практику – як центральну проблему» [2 р. 718].

Однією з центральних тем у межах філософії повсякденної мови є питання використання та зловживання мовою. Як свідчить низка прикладів, філософські проблеми часто виникають саме через незвичайне або хибне використання мовних виразів. Наприклад, слова на кшталт «знати» чи «спричиняти» можуть породжувати семантичні складнощі, коли їх вживання відхиляється від контексту повсякденного спілкування. Філософські тези часто вступають у протиріччя з повсякденним мовним вживанням, що може свідчити про непродуктивність таких підходів. Аналогічно, висловлювання на кшталт «Я не знаю, чи це стіл переді мною» можуть сприйматися як повсякденні або як філософські, залежно від контексту – зокрема, від того, чи мовиться про погане освітлення чи про гносеологічну невизначеність. Таким чином, значення слів є похідним не лише від їх словникового наповнення, але й від конкретної ситуації, у якій вони вживаються.

Значну увагу в межах філософії мови приділено також семантичній теорії. Адекватна семантична теорія повинна описувати не лише зв'язок між значенням окремих слів та речень, але й виявляти залежність цього значення від граматичної структури та порядку слів у реченні. Це означає, що семантика повинна виходити за межі буквального значення і включати аналіз змісту, інтенцій та концептуальних структур. За умов сучасної філософської дискусії, пов'язаної з появою систематичних теорій значення, ФПМ постає як підхід, що певною мірою суперечить формальній семантиці, віддаючи перевагу емпірично-лінгвістичному аналізу повсякденного мовлення. Зокрема, Г. Капелен та М. Макківер наголошують, що семантична інтерпретація у філософському аналізі повинна враховувати не лише символічні структури, а й інтелектуальні та комунікативні контексти. «Контекстна чутливість «Т» говорить нам дещо про природу Т, але те, що вона нам говорить, залежатиме від вашого погляду на семантико-прагматичне розмежування, вашого погляду на прояви мовлення, вашого погляду на інтуїції щодо випадків та багатьох інших речей», – підсумовують дослідники [4 р. 15].

Методологічно дослідження філософії повсякденної мови здійснювалося в межах пояснювального та діалектичного підходів, що відповідає конструктивним і критичним парадигмам якісної філософської рефлексії. Така стратегія дозволила не лише реконструювати базові позиції

ФПМ, але й дослідити механізми функціонування мови у звичних комунікативних ситуаціях, зокрема в аспекті спростовуваних умовчань. Крім того, значну цінність для дослідження становили міжлінгвістичні підходи, які розкривають варіативність мовного вживання у різних культурах та граматичних системах.

Щодо збору емпіричного матеріалу, основним методом виступили кабінетні дослідження з використанням документального аналізу. Дані були отримані через систематичний пошук автентичних джерел у бібліотеках, архівах та наукових базах, що дозволило забезпечити достовірність і валідність отриманих результатів. Завдяки цьому вдалося не лише реконструювати ключові етапи розвитку філософії повсякденної мови, але й виявити її поточні теоретичні й методологічні проблеми, які досі викликають активні дискусії у філософській спільноті.

Одним із ключових висновків, отриманих у результаті дослідження, є визнання того, що філософія повсякденної мови загалом не підтримує теоретизування метафізичних проблем. Як зазначає С. Паркер-Раян: «Повсякденна мова, оскільки, в цій лінії мислення, через брак логічної та репрезентативної прозорості, не відображає метафізичну реальність так, як це робить ідеальна мова» [10 р. 129]. Теоретичні метафізичні побудови не тільки не є продуктивними в межах ФПМ, але й можуть перешкоджати реалізації її завдань у повсякденному філософському аналізі. Це узгоджується з фундаментальною позицією Л. Вітгенштайна, згідно з якою метафізика не сприяє просуванню філософії, що орієнтується на емпіричне вивчення мовних практик. Замість пояснення філософських проблем через абстрактні конструкції, Л. Вітгенштайн пропонує зосередитися на описі мовного вжитку, вважаючи, що саме цей опис, освітлений конкретними філософськими проблемами, є єдиним адекватним методом дослідження. Він наполягає на тому, що філософія має не створювати нове знання, а впорядковувати вже наявне, допомагаючи уникнути хибних уявлень, що виникають через зачарування розуму мовою. У цьому контексті філософська діяльність розуміється не як побудова теорій, а як боротьба з неправильним розумінням мовних механізмів.

Водночас С. Паркер-Раян визнає, що в повсякденному спілкуванні звичайні мовці іноді все ж вдаються до метафізичного способу висловлювання. Це свідчить про те, що метафізичне вживання мови можливе і навіть функціональне в межах окремих комунікативних ситуацій. Проте з точки зору філософії повсякденної мови, такі практики мають бути піддані критичному аналізу, аби уникнути хибного тлумачення або надання словам значень, які виходять за межі їх звичного вжитку. Таким чином, центральним завданням філософії залишається вивчення звичних мовних практик з метою виявлення та запобігання їх помилковій інтерпретації, що й зумовлює практичну цінність ФПМ як інструменту аналізу.

Сучасні підходи до філософії повсякденної мови

Сучасна філософія повсякденної мови представлена щонайменше двома основними підходами – конструктивним та критичним. У рамках цього дослідження особливу увагу було приділено конструктивному підходу, який, за визначенням Н. Гансена, передбачає логічний перехід від спостереження за звичним уживанням мовних виразів до формулювання висновків про реальність, які ці вирази відображають. Філософ підкреслює: «Конструктивний проект у сучасній філософії буденної мови передбачає перехід від спостережень щодо звичайного використання філософськи значущих виразів (наприклад, «знає») до висновків про нелінгвістичні аспекти світу (наприклад, «природа знання»)» [9 р. 557]. Така методологічна стратегія ґрунтується на ідеї, що мовні форми, які використовуються у повсякденному мовленні, містять у собі латентну інформацію про онтологічну структуру знання. Отже, конструктивний підхід не лише фіксує мовні практики, а й намагається вивести з них філософські висновки про природу понять, що через ці практики передаються.

Цей підхід отримав додаткове обґрунтування в працях Дж. Остіна, який вважав, що філософський аналіз повинен зосереджуватися на вивченні значення мовних виразів у їх реальному вживанні. Такий аналіз, у свою чергу, дає змогу перейти від вивчення семантики (значень) до глибшого пізнання епістемологічних основ, на яких ґрунтується знання. Таким чином,

конструктивний напрям філософії повсякденної мови не обмежується дескриптивним аналізом мовної поведінки, а спрямований на теоретичне осмислення реальності через призму мовного вжитку, що підвищує його значущість у межах сучасної аналітичної традиції.

У межах сучасної філософії повсякденної мови важливою темою обговорення залишається проблема контекстуалізації приписів знання. ДеРоуз (2005) обґрунтовує ідею, згідно з якою семантичне значення вислову типу «s знає, що p» змінюється залежно від контексту. Цей підхід передбачає, що для належного пояснення істиннісного значення приписів знання необхідно враховувати контекстуальні параметри, в межах яких ці вислови використовуються. Дослідниця наголошує: «Контекст фіксує зміст атрибуції знання тим, наскільки хорошою епістемічною позицією має бути суб'єкт, щоб вважатися таким, що *«знає, що p»* [6 р. 3]. З цієї перспективи повсякденне мовне вживання стає джерелом не тільки емпіричних спостережень, а й семантичного аналізу. Однак між представниками класичної традиції філософії повсякденної мови та сучасними авторами існують розбіжності у поглядах на те, які саме мовні вирази потребують пояснення, щоб вважатися репрезентативними прикладами повсякденного вживання. Згідно зі стандартними семантичними теоріями, значення мовного виразу розглядається як функція від контекстуальних змінних – таких як час, місце, мовна інтенція. Тобто значення виводиться з передумови про стабільний зв'язок між виразами та умовами їх уживання.

У межах критичного підходу, що є альтернативною траєкторією розвитку філософії повсякденної мови, увага зосереджується не стільки на значенні мовних виразів як такому, скільки на природі самих філософських питань. Згідно з А. Базом (A. Baz), філософські запитання мають інший статус, аніж повсякденні мовленнєві акти. Він розрізняє «питання теоретика» та «питання повсякденного мовця», акцентуючи на тому, що для повсякденного розуміння питання важливо бачити його практичну точку зору, тоді як філософське питання – це штучна конструкція, що може ігнорувати контекст практичного застосування мови. А.Баз зазначає: «Я називатиму питання про те, чи застосовується наша концепція x, або «x», до певного реального чи уявного випадку, коли вона порушується як частина спроби розробити або перевірити філософську теорію x, «питанням теоретика»; а дослідницьку програму, яка приймає відповіді на питання теоретика як свої первинні дані, я називатиму «пануючою програмою» [3 р. 87]. З цієї позиції постає критика філософів, які, виходячи за межі повсякденного вживання, створюють висловлювання, що можуть бути позбавлені сенсу або втрачають семантичну ясність. Саме тому критичний підхід часто вказує на небезпеку філософського «нісенітництва» – тобто ситуації, коли мова втрачає зв'язок із контекстом її повсякденного використання, і внаслідок цього породжується псевдопроблематика.

Висновки. У межах цієї статті запропоновано оновлену версію філософії повсякденної мови, яка орієнтована на використання експериментальних методів у дослідженні значень. Таке методологічне оновлення має на меті не лише зберегти спадщину класичної ФПМ, а й адаптувати її до потреб сучасного філософського й лінгвістичного дискурсу. Важливим напрямом тут є міжлінгвістичні експериментальні підходи, які підтверджують залежність мовних практик від граматичних, синтаксичних та культурних особливостей конкретних мовних спільнот. Це дозволяє не лише поглибити розуміння мовного значення як такого, а й виявити способи, якими мова структурує пізнавальні й соціальні орієнтири людини.

Таким чином, сучасна філософія повсякденної мови демонструє динамічну відкритість до нових підходів, не втрачаючи при цьому своєї початкової мети – виявляти глибокі філософські смисли у звичних мовних практиках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Alsaawi A. Reinventing Applications of Ordinary Language Philosophy. *Eurasian Journal of Applied Linguistics*. 2023. Vol. 9(2). Pp. 163–169.
2. Avramides A. Wittgenstein and ordinary language philosophy. In *A Companion to Wittgenstein*. 2016. Pp. 718–730.
3. Baz A. When Words Are Called For: A Defense of Ordinary Language Philosophy. Harvard University Press. 2012. P. 257.

4. Cappelen H., McKeever M. In defense of ordinary language philosophy. *Metaphilosophy*. 2022. Vol. 53(2–3). Pp. 221–237.
5. De Mesel B. Ordinary language philosophy as an extension of ideal language philosophy. Comparing the methods of the later Wittgenstein and PF Strawson. *Philosophical Investigations*. 2022. Vol. 45(2). Pp. 175–199.
6. DeRose K. The ordinary language basis for contextualism, and the new invariantism. *The philosophical quarterly*. 2005. Vol. 55(219). Pp. 172–198.
7. Franco P. L. Ordinary language philosophy, explanation, and the historical turn in philosophy of science. *Studies in History and Philosophy of Science*. 2021. Part A, Vol. 90. Pp. 77–85.
8. Gellner E. Ideal Language and Kinship Structure. *Philosophy of Science*. 1957. Vol. 24(3). Pp. 235–242
9. Hansen N. Contemporary ordinary language philosophy. *Philosophy Compass*. 2014. Vol. 9(8). Pp. 556–569.
10. Parker-Ryan S. Linguistic Analysis: Ayer and Early Ordinary Language Philosophy. *The Historical and Philosophical Significance of Ayer's Language, Truth and Logic*. 2021. Pp. 123–149.
11. Read R. Ordinary/everyday language. *Wittgenstein*. 2014. Pp. 73–90.
12. Wittgenstein L. *Philosophical Investigations*. Oxford: Basil Blackwell & Mott. 1958. P. 272.

REFERENCES

1. Alsaawi, A. (2023). Reinventing Applications of Ordinary Language Philosophy. *Eurasian Journal of Applied Linguistics*. Vol. 9(2). Pp. 163–169. [In English]
2. Avramides, A. (2016). Wittgenstein and ordinary language philosophy. *In A Companion to Wittgenstein*. Pp. 718–730. [In English]
3. Baz, A. (2012). *When Words Are Called For: A Defense of Ordinary Language Philosophy*. Harvard University Press. P.257. [In English]
4. Cappelen, H., McKeever M. (2022). In defense of ordinary language philosophy. *Metaphilosophy*. Vol. 53(2–3). Pp. 221–237. [In English]
5. De Mesel, B. (2022). Ordinary language philosophy as an extension of ideal language philosophy. Comparing the methods of the later Wittgenstein and PF Strawson. *Philosophical Investigations*. Vol. 45(2). Pp. 175–199. [In English]
6. DeRose, K. (2005). The ordinary language basis for contextualism, and the new invariantism. *The philosophical quarterly*. Vol. 55(219). Pp. 172–198. [In English]
7. Franco, P. L. (2021). Ordinary language philosophy, explanation, and the historical turn in philosophy of science. *Studies in History and Philosophy of Science*. Part A, 90. Pp. 77–85. [In English]
8. Gellner, E. (1957). Ideal Language and Kinship Structure. *Philosophy of Science*. Vol. 24(3). Pp. 235–242. [In English]
9. Hansen, N. (2014). Contemporary ordinary language philosophy. *Philosophy Compass*. Vol. 9(8). Pp. 556–569. [In English]
10. Parker-Ryan, S. (2021). Linguistic Analysis: Ayer and Early Ordinary Language Philosophy. *The Historical and Philosophical Significance of Ayer's Language, Truth and Logic*. Pp. 123–149. [In English]
11. Read, R. (2014). Ordinary/everyday language. *Wittgenstein*. Pp. 73–90. [In English]
12. Wittgenstein, L. (1958). *Philosophical Investigations*. (G. E. M. Anscombe, Trans.; G. E. M. Anscombe & R. Rhees, Eds.). Oxford: Basil Blackwell & Mott. P. 272. [In English]

Sobolievskyi Pavlo Andriyovych,

Candidate of Philosophical Sciences,
Postdoctoral Researcher at the Department of History of Philosophy
Taras Shevchenko National University of Kyiv
64/13, Volodymyrska str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0009-0002-6894-7244

APPLIED ASPECTS OF THE ORDINARY LANGUAGE PHILOSOPHY: AN EXPERIMENTAL APPROACH

Problem Statement: Since the 1970s, interest in the philosophy of universal language has notably declined, primarily due to advancements in systematic semantic theories that introduced new frameworks for analyzing the meanings of linguistic expressions. Consequently, the philosophy

of universal language has shifted from a leading role in philosophical discourse to being regarded largely as a historical movement. However, this shift warrants further analytical examination, especially regarding the potential for revitalizing its methodological contributions.

Objective: *This study aims to demonstrate that the ordinary language philosophy retains significant heuristic value. It enhances the clarity of philosophical concepts and problems while enabling more precise interpretations of linguistic phenomena within their widespread contexts. Nonetheless, it remains an open question whether certain insights developed within this philosophical framework are applicable in everyday, non-philosophical settings.*

Methodology: *The research employs a critical review of the philosophy of universal language, focusing on identifying both its constructive elements and challenges in contemporary reception. To facilitate a paradigm reassessment, explanatory and dialectical approaches were applied, addressing both historical and analytical perspectives. Data was gathered through desk research, including the analysis of archival sources, library collections, and academic databases. The collected information underwent qualitative analysis to discern key trends in the evolution of the philosophy of universal language.*

Findings: *The study proposes an updated model of the ordinary language philosophy that emphasizes the integration of experimental methods in semantic investigation. This modernized approach not only preserves the legacy of classical ordinary language philosophy but also adapts it to contemporary philosophical and linguistic discourse.*

Key words: *modern philosophy, analytical philosophy, ordinary language philosophy, experimental ordinary language philosophy.*